

L'home que volia conservar l'honor

Carles Casajuana ha compaginat una trajectòria brillant com a diplomàtic –actualment és l'ambaixador d'Espanya al Regne Unit– amb l'escriptura de novel·les. Guanyador del premi Ramon Llull 2009 acaba de publicar nou llibre, 'Un escàndol sense importància' (Columna)

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

“Escric com si no fos diplomàtic i sóc diplomàtic com si no escrivis”. Aquesta és una de les frases que més ha repetit Carles Casajuana durant les dues dècades llargues que fa que publica novel·les. Des de *Tap d'escopeta* (Quaderns Crema, 1987) fins a *Un escàndol sense importància* (Columna, 2011) han canviat moltes coses: Casajuana ha acumulat experiències professionals i vitals en països com Bolívia, les Filipines, Malàisia, el Vietnam, Brunei i el Regne Unit i ha publicat set novel·les més, l'última de les quals, *L'últim home que parlava català*, va aconseguir el premi Ramon Llull 2009 i una molt bona acollida dels lectors. “Vaig començar treballant amb màquina d'escriure –fa memòria–. Fa poc, un editor em deia que quan els escriptors van aprendre a fer servir l'ordinador, durant dos o tres anys entregaven manuscrits que no estaven del tot acabats. Per sort, el problema es va acabar solucionant”.

Les novel·les de Casajuana han anat apareixent sense pressa però amb regularitat, i s'han deixat impregnar de les ciutats per on ha passat la meitat diplomàtica de l'autor.

Si *Diumenge de temptació* (Quaderns Crema, 2001) plantejava tres fils argumentals ubicats a Bolívia i *Kuala Lumpur* (Quaderns Crema, 2004) era un thriller ambientat a Malàisia, els fets que catapulten l'acció d'*Un escàndol sense importància* passen a Tailàndia: la concessió de la construcció d'un pont a una empresa que en principi ha subornat la classe política del país arriba fins als despatxos de l'Observatori Internacional contra la Corrupció. Casajuana es fixa en el president de la delegació nacional de l'organització, Rafael Masferrer, que decideix investigar les irregularitats perquè, tot i ser conscient que “mentre el món sigui com és, la corrupció no hi faltará mai”, això no és “motiu per resignar-s'hi”.

“Avui la corrupció a l'estranger és delictes gràcies a l'obra de les ONG com la que presideix Masferrer. Gràcies a la seva feina hi ha uns convenis internacionals contra la corrupció. Una de les seves missions és vigilar els suborns a funcionaris estrangers. Aquesta mena de corrupció implica robar als ciutadans del país on s'està treballant: si un constructor aconsegueix un contracte pagant a funcionaris, després apujarà els costos, i aquest augment

“CADA VEGADA HI HA UNA INVASIÓ MÉS GRAN DE LA VIDA PRIVADA. TOT PROGRÉS IMPLICA PÈRDUES”

l'acabaran pagant els ciutadans”. Masferrer, que ha convertit la feina a l'Observatori en la seva principal preocupació, decideix implicar-se en el cas del pont tailandès, i ben aviat en comença a patir les conseqüències: primer rep un sobre amb unes quantes fotos comprometedores –en què se'l veu, amb poca roba, acompanyat d'una noia jove–, i poc després aquestes mateixes imatges les relaciona amb la prostitució a Barcelona un diari sensacionalista. “*Un escàndol sense importància* és una novel·la sobre l'honor –diu Casajuana–. Rafael Masferrer es compromet amb l'Observatori perquè busca autenticitat. Quan comencen a fer-li xantatge s'adona que no vol perdre's el respecte ni tampoc que els altres l'hi perdin. Per als xinesos la vida té quatre fases: en la primera, la preocupació bàsica és el menjar; en la segona, el sexe; en la tercera, els diners; en la quarta i última, l'estima dels altres. Crec que és una visió encertada: un nen ha de sobreviure, abans de res; si quan creix no té relacions sexuals no s'assegura la descendència; si aconsegueix tenir fills i no té diners, malament; quan ja té tot això cobert, el que vol és que els altres el respectin”.

a

llegim

34-35

● Entrevista a Jordi Soler, fill d'exiliats catalans a Mèxic ● Crítica de 'Llibertat', la nova novel·la de Jonathan Franzen

36-37

● Katherine Mansfield, traduïda al català ● Noves lliçons de lingüística del professor Jesús Tuson

PERE TORDERA

La novel·la comença amb Masferrer imaginant-se la seva mort i el llegat pel qual serà recordat. A primera fila hi té la dona i els fills, però també l'alcalde de la ciutat i el secretari general de l'Observatori Internacional contra la Corrupció. Masferrer és un peix gros que per culpa de la publicació de les fotos veu com trontollen els fonaments sobre els quals descansa la seva vida. "Un dels problemes del nostre món és que cada vegada hi ha una invasió més gran de la vida privada. Els mitjans de comunicació han contribuït a fer-nos més lliures i espontanis, però tot progrés comporta pèrdues".

La lluita de Masferrer per demostrar la seva innocència respecte a la veritat de les imatges –al mateix temps que busca descobrir si hi ha hagut corrupció o no, en el cas del pont tailandès– es combina amb el relat de les peripècies que una noia boliviana, Sofia Alvarado, passa mentre té cura d'una parella d'ancians catalans, i l'amistat amb el seu fill Jordi, divorciat i amb l'agenda

força desocupada. "Sense plantejar-m'ho he acabat parlant de dos models de família possible: el dels Masferrer, amb un pare, una mare i dos fills universitaris, i el dels Roura, amb un matrimoni que supera la vuitantena i un fill desorientat".

Alvarado té un paper important –tot i que involuntari– en l'escàndol de Masferrer. El seu germà Benigno, adolescent irascible, treballa de cambrer en un dels bars de la Ciutat de la Justícia. "La Sofia representa aquella immigració que arriba a un nou país amb una gran fe en el futur. El seu germà vol arribar a ser fiscal: el somni de progressar socialment també és característic d'un percentatge important d'immigrants". Carles Casajuana va debutar fa gairebé 25 anys amb *Tap d'escopeta*, una novel·la en què als personatges els tocava aprendre l'art de mentir. A *Un escàndol sense importància*, l'engany i el tripijoc és el pa de cada dia, i el protagonista lluita per aconseguir que la veritat acabi sortint a la llum. La cita que encapçala la novel·la és d'*El fons de la qüestió*, de Graham Greene, dues frases que anticipen la cursa d'obstacles que li tocarà córrer a Rafael Masferrer. "Qui creu el que diu Tallit?", diu un personatge, i rep la resposta següent: "Allò que és dolent s'ho creu tothom a tot arreu".

LA NOVEL·LA PLANTEJA LA LLUITA CONTRA LA CORRUPCIÓ I LA RECERCA DE LA VERITAT

Esmunyedissa com la veritat

SIMONA ŠKRABEC

Vaig acabar *Un escàndol sense importància* a mitja tarda i em vaig dir: ara seria un bon moment per anar a remenar llibres vells a la fira del passeig de Gràcia. Hi vaig trobar el volum d'homenatge a Goethe que va editar la Generalitat el 1932 per commemorar el centenari de la seva mort. Abans de tornar a casa ja m'havia quedat amb un dels *Pensaments*, traduïts amb aquella bellesa que Joan Maragall sabia donar a les coses: "La veritat és una antorxa terrible: tots provem d'acostumar-nos-hi, però parpellejant i amb gran por de cremar-nos". Gràcies, mestre Goethe. M'acabava de resoldre la qüestió més difícil de la feina d'avui.

La novel·la de Casajuana és un retrat de la realitat social en què vivim, fet amb ofici i intel·ligència i amanit amb un punt de suspens. Però ens equivocaríem molt si volguéssim comprendre la història només a partir d'allò que és narrat i dit. L'autor aconsegueix que el llibre acabi funcionant com un petit univers a part. Podem observar els personatges com si fos a través d'una paret de vidre, com si estiguéssim en un teatre, on no només les rèpliques dels herois compten, sinó que l'obra és la còpia d'un món possible amb els seus enigmes i silencis, que pesen tant o més que les paraules.

Rere els gestos i les converses banals del dia a dia, rere els escàndols i els intents de fer-se amb una posició social, aconseguir diners o bé un estil de vida, plana la terrible veritat de Goethe: una torxa que il·lumina el camí i alhora fa por, fins i tot mal, si ens hi acostem massa. Estic parlant de la consciència sobtada de la pròpia mortalitat i la inevitable pregunta: quina empremta pot deixar la vida d'un home?

La resposta és sàvia perquè Casajuana no la intenta respondre directament. D'acord, tot està arranjat perquè semblés que el protagonista, un advocat amb prestigi, semblés un pèl massa calculador –i per això subtilment ridícul: pensa constant-

UN ESCÀNDOL SENSE IMPORTÀNCIA
CARLES CASAJUANA
COLUMNA
216 PÀG.
18€

EL PERSONATGE DEL LLIBRE PASSA UN CALVARI SEMBLANT AL DE DOMINIQUE STRAUSS-KAHN, EXPRESIDENT DEL FONDS MONETARI INTERNACIONAL

ment en la glòria pòstuma-. Per impressionar la posterioritat s'implica en la lluita contra la corrupció a escala global, cosa que li arruïnarà la vida. Els negocis floreixen millor en un entorn brut i no deixen lloc per a cap ànima ingènua. Però la resposta no és aquesta, l'enterrament del lluitador per un món més just, que ha estat derrotat per una campanya de desprestigi, pot ser multitudinari i els oradors es poden desfer en elogis, que aquí res no s'haurà resolt. Casajuana ens confronta amb l'espai urbà i els seus irresolubles conflictes: vells i joves, rics i pobres, l'un al costat de l'altre, sense poder obtenir mai allò que l'altre té. La foto que arruïna la vida de l'advocat mostra la seva carn flàccida i blanca al costat de la cara somrient d'una noia boliviana amb un escot generós. És aquí, la resposta, en aquest desequilibri: ella condemnada a les feines que la podrien derrotar si no fos que amb la seva energia tot ho dignifica. Obligada a suportar l'amenaça constant d'una expulsió amb la qual l'administració fa xantatge als immigrants il·legals i els nega l'estatut de persona. Ell és ric i reconegut, però avorrit de la vida com si cada dia hagués de repetir els exercicis del gimnàs. Sua i s'esforça, però no resulta mai compensat per cap paisatge ni cap bellesa, no rep cap gest de cordialitat sincera. La noia i el vell són dos mons que topen per casualitat un matí, no tenen res en comú ni poden establir cap contacte durador.

La foto que ha servit per fer-li xantatge era un muntatge indignant. Els enemics li van preparar una bona trampa, a Masferrer, però la foto truculenta s'obre cap a l'abisme de la veritat. L'advocat no pot evitar la conclusió que aquest teatre va de debò. No mor perquè no pogués aguantar la infàmia pública, mor de pura desolació. Amb totes les coses bones que ha tingut, la vida l'ha estafat. Se'n va sense saber què significa, de fet, viure.

OLIVIER CORSAN / EFE